

CZU 343.132

DOI 10.5281/zenodo.3871434

CONCEPTUL MĂSURILOR SPECIALE DE INVESTIGAȚII

Boris GLAVAN,*doctor în drept, conferențiar universitar,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI***Victor MÎRZAC,***lector universitar,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI***Ghenadie CALCAVURA,***asistent universitar,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI*

THE CONCEPT OF SPECIAL INVESTIGATION MEASURES

Boris GLAVAN,*PhD, associate professor,
Academy “Stefan cel Mare” of MIA***Victor MÎRZAC,***university lector,
Academy “Stefan cel Mare” of MIA***Ghenadie CALCAVURA,***university assistant,
Academy “Stefan cel Mare” of MIA*

Definirea noțiunii de „măsuri speciale de investigație” este una din cele mai discutate probleme ale activității speciale de investigație și care stă la baza întregului sistem de reglementări juridice menite să realizeze anumite sarcini concrete legate de combaterea criminalității și asigurarea ordinii de drept. În articol este abordat sub aspect istoric conceptul măsurilor speciale de investigație și analizate definițiile expuse în literatura de specialitate cu referire la același subiect. În baza cercetărilor efectuate autorii propun propria definiție a măsurilor speciale de investigație.

Cuvinte-cheie: *activitate specială de investigații, măsuri speciale de investigații, utilizarea rezultatelor, tehnici speciale de investigare, metode, sarcini, infracțiune, răspundere penală, teme, proces penal, urmărire penală, probe.*

Defining the notion of special investigative measures is one of the most discussed issues of the special investigative activity and underlies the entire system of legal regulations meant to carry out certain concrete tasks related to crime combating and ensuring the rule of law. The article deals historically with the concept of special investigative measures and analyzes the definitions presented in the literature with reference to the same subject. Based on the research, the authors propose their own definition of special investigative measures.

Keywords: *special investigative activity, special investigative measures, use results, special investigative techniques, methods, tasks, crime, criminal liability, cause, criminal trial, criminal prosecution, evidence.*

Introducere. În ultimii ani, aspectele reglementării juridice a activității speciale de investigații, în general, și a măsurilor speciale de investigații, în special, au devenit subiecte sensibile de discuție atât pentru mediul academic, cât și pentru practicienii cu atribuții de execuție sau control în acest domeniu de activitate. Problemele s-au acutizat după reforma din 2012 prin care conceptul investigațiilor speciale (operative) s-a schimbat radical – din investigații prioritar proactive, focusate pe realizarea măsurilor speciale în vederea prevenirii infracțiunilor, în investigații reactive, concentrate pe realizarea mă-

Introduction. During the last years, the aspects of the legal regulation of the special investigation activity, in general, and of the special investigation measures, in particular, have become sensitive topics for discussion both for the academic environment and for the practitioners with tasks of execution or control in this field. The problems were exacerbated after the reform of 2012 where the concept of special (operational) investigations changed radically - from priority *pro-active* investigations, focused on carrying out special measures to prevent crime, in *reactive* investigations, focused on carrying

surilor pentru cercetarea și descoperirea infracțiunilor deja comise.

Inconsecvența reglementărilor juridice referitoare la măsurile speciale de investigație a fost și rămâne în continuare motivul principal al polemicilor privind noțiunea, conținutul și statutul juridic al acestora. Referindu-se la aceleași instrumente juridice de obținere a informațiilor, legiuitorul le numește uneori *acțiuni de urmărire penală* (art.132¹ alin.(1) CPP al RM), alteleori *măsuri speciale de investigație* (art.132¹ alin.(2) CPP al RM). Deoarece nu a făcut o diferență între aceste două noțiuni, legiuitorul nu a văzut nici necesitatea definirii lor legale.

Complexitatea soluționării problemei în cauză însă sporește și mai mult, având în vedere faptul că în actele internaționale ratificate de țara noastră se folosește termenul *tehnici speciale de investigare* [8]. Legislația statelor vecine, sursă importantă de inspirație pentru cea națională, operează în acest sens cu termeni diferiți, legislația României – *Metode speciale de supraveghere sau cercetare* [2]; legislația Federației Ruse – *măsuri operative de investigație* [11], legislația Ucrainei – *acțiuni de investigație (de căutare) secrete* [18] sau *drepturi ale subdiviziunilor care desfășoară activitate specială de investigație* [12].

Din 2015, problema în cauză, alături de altele, se află pe ordinea de zi a echipei de lucru pentru identificarea problemelor și înaintarea propunerilor corespunzătoare în vederea îmbunătățirii legislației în domeniul investigațiilor speciale [4]. Pe parcurs în acest scop s-au înaintat mai multe propuneri, dar din cauza diverselor viziuni contradictorii proiectul de lege nu a fost definitivat.

Conform ultimelor schițe de proiect de lege, se propune excluderea termenului *acțiuni de urmărire penală* din art.132¹ alin.(1) CPP al RM și substituirea termenului *măsuri speciale de investigație* cu termenul *metode speciale de investigație*, fără definirea legală a acestuia, argumentându-se că termenul *metodă* este suficient de clar și nu necesită interpretare.

out evidences for research and discovery of offenses already committed.

The inconsistency of the legal regulations regarding the special investigative measures was and remains the main reason for the controversies regarding their notion, content and legal status. Referring to the same legal instruments for obtaining information, the legislator sometimes calls them criminal prosecution actions (art. 132¹ part. (1) CCP of the Republic of Moldova), sometimes calls them special investigative measures (art. 132¹ part. (2) CCP of the Republic of Moldova). Not making a difference between these two notions, the legislator did not see the necessity of defining them legally.

The complexity of solving the problem, however, is further increased, given that the term of special investigation techniques is used in international acts ratified by our country [8]. The legislation of the neighboring states, an important source of inspiration for the national one, operates in this sense with different terms, the legislation of Romania - Special methods of supervision or research [2]; Russian legislation - operational investigation measures [11], Ukrainian law - secret (search) investigation actions [18] or rights of the sub-divisions carrying out special investigation activity [12].

Since 2015, this problem, along with others, is on the agenda of the working team to identify problems and submit appropriate proposals to improve legislation in the field of special investigations [4]. During this purpose, several proposals were submitted, but due to the various contradictory views the draft law was not finalized.

According to the latest draft law, it is proposed to exclude the term of criminal prosecution actions from art.132¹ part. (1) CCP of the Republic of Moldova and to substitute the term special investigation measures with the term special investigation methods, without its legal definition, being argued, that the term method is sufficiently clear and does not require interpretation.

The methodology of the study derives

Metodologia cercetării derivă din scopul indicat în adnotarea acestei lucrări, aplicând metodele tradiționale de cercetare: logică, gramaticală, istorică, observației, sistemică, deducției și inducției, precum și metoda sintezei și comparației. Studiul reprezintă o sinteză a gândirii teoretico-practice asupra evoluției și definirii măsurilor speciale de investigații.

Rezultate obținute și discuții. Importanța măsurilor speciale de investigație pentru ofițerii de investigație obligați să realizeze sarcinile activității speciale de investigație (ASI) este ca și importanța armelor pentru soldații trimiși să lupte pentru apărarea patriei. De aceea, analizând problemele activității speciale de investigație, cel mai des sunt presupuse analizei anume măsurile speciale de investigație. Asigurarea legalității în activitatea specială de investigație, de exemplu, presupune, în primul rând, respectarea temeiurilor și condițiilor legale de îndeplinire a măsurilor speciale de investigație, iar obținerea de informații relevante din punct de vedere juridic înseamnă rezultatul realizării cel puțin a unei măsuri speciale de investigație.

Istoriceste vorbind, conceptul activității speciale de investigație a apărut din necesitatea realizării *activităților confidențiale de căutare* puse pe seama organelor polițienești: urmărirea pe urme proaspete, căutarea persoanelor suspecte, împiedicarea învinuiților de a se eschiva de la anchetă și judecată, reținerea învinuiților, relevarea faptelor ilegale și persoanelor vinovate etc. [21].

La începutul sec. XX în cadrul subdiviziunilor de poliție, apoi miliție, au fost create subdiviziuni de căutare (сыскные отделения) care executau activități de cercetare penală (дознание) și măsuri operative (speciale) de investigație [13].

La nivel legislativ pentru prima dată s-a făcut referire la măsurile operative de investigație în *Bazele legislației penale unionale și a republicilor unionale* adoptate în 1958 de Sovietul Suprem al URSS (art.29), organelor

from the purpose indicated in the annotation of this article, applying the traditional research methods: logic, grammar, history, observation, systemic, deduction and induction, as well as the method of synthesis and comparison. The study represents a synthesis of the theoretical-practical thinking on the evolution and definition of the special investigation measures.

Results obtained and discussions.

The importance of special investigative measures for the officers required to carry out the tasks of the special investigative activity (SIA) is as well as the importance of weapons for soldiers sent to fight for the defense of the homeland. Therefore, when analyzing the problems of the special investigation activity, they are most often subjected to the analysis, namely the special investigation measures. Ensuring legality in the special investigation activity, for example, involves firstly observing the legal grounds and conditions for carrying out the special investigation measures, and obtaining legally relevant information means the result of at least one special investigative measure.

Historically speaking, the concept of the special investigation activity arose from the necessity of carrying out the confidential search activities put on the account of the police bodies: following up on “hot traces”, looking for suspicious persons, preventing the accused from escaping from the investigation and trial, detaining the accused, illegal acts and guilty persons, etc. [21].

At the beginning of the XX century within the police subdivisions, then the militia, were created search subdivisions (сыскные отделения) that carried out criminal investigation activities (дознание) and operational (special) investigative measures [13].

At the legislative level, for the first time reference was made to the operational investigation measures in the Bases of the Union criminal law and of the union republics adopted in 1958 by the Supreme Soviet of the U.S.S.R. (art.29), the criminal investigation

de cercetare penală fiindu-le indicat „să întreprindă măsurile operative de investigație necesare” în scopul depistării infracțiunilor și persoanelor care le comiteau. Ulterior aceeași prescripție a fost inclusă și în codurile de procedură penală ale tuturor republicilor unionale, inclusiv în cel al RSSM din 1961, pe seama organelor de cercetare penală mai fiind pusă și sarcina realizării tuturor măsurilor posibile necesare pentru prevenirea și curmarea infracțiunilor (art.100) [17].

Expresia „măsurile operative de investigație necesare” a generat multiple discuții, deoarece legiuitorul a încercat să consolideze ceea ce nu a fost definit sau specificat din punct de vedere juridic. În această privință, nici teoreticienii și nici practicienii nu au putut ajunge la o înțelegere unanim acceptată. Cu alte cuvinte, experiența practică a activității operative de investigații (AOI) dezvoltată de secole a fost inclusă în regulamentele departamentale pentru explicarea termenului „măsurile operative necesare”. Prin urmare, apăreau permanente probleme legate de respectarea legalității. În lipsa unui nomenclator legal al respectivelor măsuri, reglementările departamentale încercau să ofere activității practice o listă destul de condiționată a acestora și, bineînțeles, fără definirea vreunui temei de desfășurare, chiar și în cazul intervenției în sfera drepturilor și libertăților omului [21].

Multe dintre măsurile operative, în esență, aminteau despre unele acțiuni de urmărire penală (anchetă) realizate de o manieră neprofesională. Lipsa unei legi speciale cu privire la activitatea operativă de investigație (AOI) și accesibilitatea restricționată la regulamentele departamentale au limitat în mod semnificativ cercetările științifice cu privire la principalele instituții ale AOI, fiind vorba, în primul rând, despre măsurile operative de investigație cu ajutorul cărora erau obținute informații pentru depistarea și cercetarea infracțiunilor [21].

Adoptarea la începutul anilor '90 ai secolului trecut a unei legi speciale cu privire

bodies being indicated “to take the necessary operational measures of investigation” in order to detect the crimes and the persons who committed them. Later the same prescription was included in the Criminal Procedure Codes of all the Union republics, including the CPC of Republic of Moldova of 1961, on the charge of the criminal investigation bodies being also placed the task of carrying out all possible measures necessary for the prevention and the end of the crimes (art. 100) [17].

This expression “operational investigation measures” generated many discussions, because the legislator tried to consolidate what was not defined or specified from a legal point of view. In this regard, neither theorists nor practitioners could reach a unanimously accepted understanding. In other words, the practical experience of the operational investigation activity (OIA) developed for centuries have been included in the departmental regulations to explain the term “necessary operational measures”. Therefore, problems related to the observance of legality were permanently present. In the absence of a legal nomenclature of the respective measures, the departmental regulations tried to offer to the practical activity a rather conditional list of them and, of course, without defining any theme of development, even in the case of intervention in the sphere of human rights and freedoms [21].

Many of the operational measures essentially referred to some criminal prosecution (investigation) actions carried out in a non-professional manner. The lack of a special law on the operational investigation activity (OIA) and the restricted accessibility to the departmental regulations have significantly limited the scientific research on the main institutions of the OIA, being, first of all, the operational measures of investigation with the help of which information was obtained for crime detection and investigation [21].

The adoption at the beginning of the 90s of the last century of a special law re-

la activitatea operativă de investigații, atât în țara noastră, cât și în restul republicilor ex-sovietice, a permis cetățenilor să afle pentru prima dată denumirea măsurilor speciale de investigație ce le limitau drepturile. Totodată, acest fapt a permis multor cercetători să-și expună public viziunile referitoare la definirea noțiunii de „măsuri speciale de investigație”, suplinind fondul teoretic, deja la mijlocul anilor 2000, cu câteva zeci de definiții și care continuă să sporească și astăzi [20, p.9].

Analiza unui număr al acestora permite observarea lipsei unanimității de opinii cu privire la acest subiect, unii autori considerând măsurile operative drept *forme* concrete de realizare a activității operative de investigație [19], alții apreciindu-le ca *fapte* sau *operațiuni* [22], alții ca *metode* [15], majoritatea autorilor însă sunt totuși de părere că termenul „măsuri” presupune anumite „acțiuni”, dar și în acest caz încercările de a explica caracteristicile „acțiunilor” conduce la o diversitate de opinii.

Astfel, o primă viziune este că măsurile operative sunt „*un complex coordonat de acțiuni optimale în timp și unite de scopul căutării dovezilor (obiectelor, circumstanțelor etc.) care mărturisesc faptul că a fost comisă infracțiunea, care indică făptașii crimei și care permit tragerea lor la răspundere*” [10].

Cu puțină atenție, observăm că această definiție nu indică nici un semn esențial care ar delimita măsurile speciale de investigație de acțiunile de urmărire penală. Respectiv, în baza unei astfel de teorii, probabil, a apărut și s-a dezvoltat ideea potrivit căreia cele două tipuri de acțiuni sunt identice, iar, în ultimă instanță, identice devenind și genurile respective de activitate – cea de urmărire penală și cea de investigații speciale [6].

Nu împărtășim o asemenea opinie din mai multe considerente pe care le-am expus detaliat într-o altă lucrare consacrată definirii noțiunii de activitate specială de investigație și delimitării ei de activitatea de urmărire penală [4]. Amintim doar că aceste două genuri de activitate se deosebesc după mai

garding the operational investigations activity, both in our country and in the rest of the ex-Soviet republics, allowed the citizens to find out for the first time the name of the special investigation measures that limited their rights. At the same time, this allowed many researchers to publicly present their views on defining the notion of special investigative measures, replacing the theoretical background, already in the mid-2000s, with several tens of definitions and which are still increasing today [20, p. 9].

The analysis of a number of them allows the observation of the unanimity of opinions on this subject, some authors considering the operational measures as concrete forms of accomplishing the operational investigation activity [19], others considering them as facts or operations [22], others as methods [15], however, most authors, believe that the term “measures” implies certain “actions”, but in this case, attempts to explain the characteristics of “actions” lead to diversity of opinions.

Thus, a first vision is that the operational measures are “a coordinated complex of optimal actions in time and united for the purpose of looking for the evidence (objects, circumstances, etc.) that testify that the crime was committed, which indicate the perpetrators of the crime and that allow their bringing to liability” [10].

With little attention we note that this definition does not indicate any essential sign that would delimit the special investigative measures from the criminal prosecution actions. Respectively, based on such a theory, the idea that the two types of actions are identical and that, ultimately, the same types of activity – that of criminal prosecution and that of special investigations - has also emerged and developed. [6].

We do not share such an opinion for several reasons, which I have set out in detail in another paper devoted to defining the notion of special investigative activity and its delimitation of criminal activity [4]. We only mention that these two types of activity differ according to several criteria, such as the ob-

multe criterii, cum ar fi obiectul și forma de cercetare, organele care desfășoară respectivele activități, valoarea rezultatelor obținute, cadrul normativ etc.

În accepțiunea altei viziuni, măsurile operative sunt „*un set de acțiuni stabilite în legea specială, în cadrul cărora sunt aplicate forțele, mijloacele și metodele publice și secrete utilizate pentru rezolvarea sarcinilor AOI*” [16].

Această definiție o găsim mai concretă, cuprinzând semne specifice doar măsurilor speciale de investigații – „prevederea expresă a acțiunilor în legea specială”, „caracterul secret al realizării acestora” și „orientarea lor spre realizarea sarcinilor ASI”.

Observăm și faptul că *metodele*, în acest caz, sunt tratate ca parte componentă a acțiunilor, respectiv a măsurilor operative de investigație, ceea ce contravine viziunii indicate mai sus – măsurile operative sunt metode.

Din punct de vedere gramatical termenii discutați sunt sinonimi în sensul de – mijloc folosit pentru a ajunge la un anumit rezultat [3].

Pe de altă parte, unii cercetători au constatat că în trecutul istoric al ASI măsurile speciale de investigație multă vreme au fost considerate metode și, după cum afirmă profesorul rus Șmatov M.A., nu era nimic rău în asta, doar că metodele, fiind mai des întâlnite în știință ca niște căi de cercetare teoretică cu greu se deosebeau de metodele în calitate de tehnici și operații practice și mai ales în situații în care era vorba despre același obiect de cercetare [21].

Actualmente însă, cel puțin în spațiul național, acești doi termeni sunt folosiți și cu sens diferit, prin termenul „măsură” înțelegându-se aspectul organizatoric al acțiunii în cadrul căreia pot fi aplicate mai multe procedee de cunoaștere, iar prin termenul „metodă” înțelegându-se procedeul propriu-zis de cunoaștere.

În acest context sunt relevante și observațiile expuse în literatură precum că

object and form of the research, the bodies that carry out the respective activities, the value of the obtained results, the normative framework, etc.

According to another view, the operational measures are “*a set of actions established in the special law, within which the forces, means and public and secret methods used to solve the tasks of the SIA are applied*” [16].

We find this definition more concrete, with specific signs only for special investigative measures - “the express provision of actions in the special law”, “the secret character of their accomplishment” and “their orientation towards carrying out the tasks of the SIA”.

We also note that the *methods*, in this case, are treated as a component part of the actions, respectively of the operational measures of investigation, which contradicts the vision indicated above – the operational measures are methods.

From the grammatical point of view the terms discussed are synonymous in the mean - meaning used to reach a certain result [3].

On the other hand, some researchers have found that in the historical past of ASI, special investigative measures have long been considered methods and, as the Russian professor Șmatov M.A. states, there was nothing wrong with this, only that the methods, being more often encountered in science as theoretical research paths hardly differed from the methods as techniques and practical operations and especially in situations where it was the same research object [21].

Nowadays, however, at least in the national space, these two terms are used with different meaning, by the term “measure” being understood the organizational aspect of the action in which several knowledge processes can be applied, and by the term “method” understanding - is the proper process of knowledge.

In this context, the observations pre-

încercările unor cercetători de a identifica deosebiri între ASI și criminalistică au condus până la afirmarea faptului că metodele acestora sunt diferite. Această viziune însă a fost pe bună dreptate criticată, deoarece nu metodele aplicate, ci *obiectul de cercetare* servește drept criteriu în baza căruia se formează noile ramuri ale științei. Metodele de cunoaștere nu aparțin unei sau altei științe, ele, având un caracter universal, sunt aplicate în diferite domenii de cercetare [14].

Astfel, metoda comparativă, foarte frecvent aplicată în criminalistică și nu numai, este aplicată și în ASI. Același lucru se poate spune și despre restul metodelor: logică, statistică, sistematică, studiul documentelor etc.

Din această perspectivă, se pare totuși că mai corect ar fi dacă termenul „metodă” va rămâne aplicat cu înțelesul de cale științifică de cunoaștere, iar termenul „măsură” în sensul de procedeu organizatoric de cunoaștere.

Cât privește caracterul *public*, indicat în definiția analizată, al acțiunilor aplicate pentru soluționarea sarcinilor AOI, considerăm că această caracteristică nu este specifică doar acțiunilor speciale de investigație, respectiv nu ajută cu nimic la delimitarea lor de alte tipuri de acțiuni. Analizând mai profund, putem spune că includerea acestui semn în definiția măsurilor speciale de investigație ar putea să dăuneze și să creeze confuzii mari referitoare la aplicarea și eficiența măsurilor.

Să luăm, de exemplu, „chestionarea” care potrivit legii este o comunicare dintre două persoane, ofițerul de investigație sau altă persoană împuternicită de acesta, pe de o parte, și, pe de altă parte, persoana care poate să comunice despre fapte, evenimente etc. [5].

Conform art.18 al Legii nr.59, această măsură se autorizează de către conducătorul subdiviziunii specializate, respectiv realizarea ei fără autorizare este ilegală, aceasta însemnând că ofițerul de investigație nu poa-

sentat în literatura sunt de asemenea relevante și încercările unor cercetători de a identifica diferențe între SIA și forensică au condus până la afirmarea faptului că metodele acestora sunt diferite. Această viziune însă a fost pe bună dreptate criticată, deoarece nu metodele aplicate, ci *obiectul de cercetare* servește drept criteriu în baza căruia se formează noile ramuri ale științei. Metodele de cunoaștere nu aparțin unei sau altei științe, ele, având un caracter universal, sunt aplicate în diferite domenii de cercetare [14].

Thus, the comparative method very often applied in forensics and not only, is applied in the SIA. The same can be said about the rest of the methods: logic, statistics, systematics, document study, etc.

From this perspective, it seems, however, that it would be more correct if the term “method” remains applied with the meaning of the scientific way of knowledge, and the term “measure” in the sense of organizational process of knowledge.

Regarding the public character, indicated in the analyzed definition, of the actions applied to solve the tasks of the SIA we consider that this characteristic is not specific only to the special investigation actions; respectively it does not help at all in their delimitation of other types of actions. Looking deeper, we can say that the inclusion of this sign in the definition of special investigative measures could harm and create great confusion regarding the application and effectiveness of the measures.

Take, for example, the “questioning” which according to the law is a communication between two persons, the investigating officer or another person empowered by it, on the one hand, and, on the other hand, the person who can communicate about facts, events and so on [5].

According to art.18 of the Law No.59, this measure is authorized by the head of the specialized subdivision, respectively its accomplishment without authorization is illegal, which means that the investigating officer cannot communicate with anyone to

te să comunice cu nimeni ca să afle despre evenimente, fapte etc., până când nu obține autorizație de la șeful, în caz contrar există temei legal de sancționare (cel puțin disciplinară) a subalternului care nu respectă legea. Totodată, menționăm că în activitatea practică nu doar a organelor de poliție dar a tuturor organelor de drept, și nu numai a lor, acest procedeu de obținere a informațiilor „chestionarea” este foarte larg răspândit, sau poate chiar cel mai frecvent aplicat și nimeni nu este sancționat pentru aplicarea lui fără autorizare, deoarece nici o lege nu interzice aceasta. Rezultă că doar ofițerilor de investigație le este interzis să comunice fără autorizare, însă aceasta deja este un nonsens.

Ținând cont de faptul că „chestionarea” poate fi realizată atât public cât și secret (confidențial) și faptul că doar convorbirile confidențiale suscită întrebări legate de protecția vieții private, se cuvine ca doar această formă a chestionării să necesite autorizare și, respectiv, să fie considerată măsură specială de investigație, iar cea publică să rămână în afara limitelor acestei măsuri. Această logică este valabilă și pentru celelalte măsuri speciale de investigație, care potrivit susținătorilor viziunii abordate pot fi realizate atât secret, cât și public (culegerea informației despre persoane și fapte, cercetarea obiectelor și documentelor, identificarea persoanei, achiziția de control, colectarea mostrelor pentru cercetarea comparativă).

În concluzie, doar forma confidențială a acțiunilor de investigație trebuie să se regăsească în conținutul noțiunii măsurilor speciale de investigație, iar forma publică să rămână în afara acestor limite. Aceasta nu înseamnă că ofițerii de investigație nu vor mai putea să chestioneze public sau să culegă informații despre persoane și fapte în mod public ori să realizeze alte acțiuni publice. Dimpotrivă, aceste acțiuni de culegere a informațiilor vor putea fi realizate în calitate de măsuri generale de investigație și nu în calitate de măsuri speciale de investigație. Din acest punct de vedere se vede bine di-

find out about events, facts, etc., until when he does not obtain authorization from the chief, otherwise there is a legal basis for sanctioning (at least disciplinary) the subordinate who does not comply with the law. At the same time, we mention that in the practical activity not only of the police but of all the law enforcement bodies, and not only theirs, this process of obtaining the information “questioning” is very widespread, or perhaps even the most frequently applied and no one it is sanctioned for its application without authorization, because no law prohibits it. It turns out that only investigating officers are forbidden to communicate without authorization, but this is already nonsense.

Considering the fact that “questioning” can be performed both publicly and secretly (confidential) and the fact that only confidential conversations raise questions about privacy, it is appropriate that only this form of questioning will require authorization and, respectively, be considered a special investigation measure, and the public one should remain outside the limits of this measure. This logic is also valid for the other special investigative measures, which according to the supporters of the approached vision can be carried out both secretly and publicly (collecting information about people and facts, researching objects and documents, identifying the person, acquiring control, collecting samples for comparative research).

In conclusion, only the confidential form of the investigative actions must be found in the content of the notion of special investigation measures, and the public form should remain outside these limits. This does not mean that investigating officers will no longer be able to publicly question or collect information about persons and facts in public or to perform other public actions. On the contrary, these actions for collecting information may be carried out as general investigative measures and not as special investigative measures. From this point of view, the difference and the correlation between the

ferența și raportul dintre activitatea specială de investigație care cuprinde o totalitate de acțiuni cu caracter public și secret (măsurile sau acțiuni cu caracter general și special de investigație) și măsurile speciale de investigație care reprezintă instrumente juridice de culegere a informațiilor în mod secret.

Potrivit celei de a treia viziuni, măsurile operative de investigație reprezintă „un sistem organizat în conformitate cu legea de acțiuni interdependente orientate spre obținerea și utilizarea informațiilor operative și a altor informații, a obiectelor și documentelor ca surse purtătoare de informații, importante pentru relevarea, prevenirea, curmarea și descoperirea faptelor ilegale, căutarea infractorilor și persoanelor dispărute, precum și pentru rezolvarea altor sarcini operativ-tactice în lupta împotriva criminalității” [9].

Evident, această definiție este mai consistentă dar ea, în viziunea noastră, conține semne inutile. Enumerarea în definiție a listei de sarcini concrete în vederea cărora sunt acumulate și utilizate informațiile obținute este inoportună și ineficientă. Legea nu este un obiect rigid, ea se schimbă, se adaptează permanent la condițiile de dezvoltare a societății. Respectiv, lista sarcinilor ce urmează a fi soluționată datorită informațiilor obținute în urma realizării măsurilor speciale de investigație se poate modifica, aceasta însemnând ca de fiecare dată să se schimbe și noțiunea discutată. Astfel, considerăm că în definiția măsurilor speciale de investigație ar fi suficientă o referință generală asupra sarcinilor prevăzute de lege.

Totodată, atragem atenția asupra unui detaliu extrem de important, după părerea noastră, stipulat în această definiție, și anume – acțiuni prin care se obțin *informații operative*, subliniem, este vorba de informații operative, nu de probe. Considerăm că acest semn este esențial și nu trebuie să lipsească din definiția măsurilor speciale de investigație.

În acest context, atragem atenția că și în textul definiției *tehnicienilor* (măsurilor) *spe-*

cial investigation activity that includes a totality of public and secret actions (measures or actions of general and special investigation nature) and the special investigative measures representing legal collecting instruments are well seen secret information.

According to the third vision, the operational investigation measures represent “a system organized according to the law of interdependent actions oriented to obtain and use the operational information and other information, of the objects and documents as sources of information important for the detection, prevention, the closing and discovery of illegal acts, the search for the offenders and the missing persons, as well as for solving other operational-tactical tasks in the fight against crime” [9].

Obviously this definition is more consistent but which, in our view, contains useless signs. The enumeration in definition of the list of concrete tasks for which the information obtained is accumulated and used is inappropriate and inefficient. The law is not a rigid object; it is constantly changing, adapting to the development conditions of the society. Respectively, the list of tasks to be solved due to the information obtained from the special investigation measures can be modified, which means that every time the notion discussed is changed. Thus, we consider that in defining the special investigative measures a general reference on the tasks provided by law would be sufficient.

At the same time, we draw attention to an extremely important detail, in our opinion, stipulated in this definition, namely - actions through which operational information is obtained, we emphasize it is operational information, not evidence. We consider this sign to be essential and should not be missing from the definition of special investigative measures.

In this context, we draw attention to the fact that in the text of the definition of the special investigative techniques (measures) recommended by the Committee of Ministers of the Council of Europe, which we will

cială de investigare recomandate de Comitetul de Miniștri al Consiliului European, pe care o vom comenta mai jos, este folosit, de asemenea, termenul „informații”, nu „probe”.

Conform următoarei viziuni, măsurile operative de investigație sunt „*acțiuni indicate expres în Legea AOI și realizate de către anumiți subiecți în conformitate cu cerințele legale și care sunt bazate pe utilizarea unor mijloace și metode predominant sub acoperire în combinație cu mijloace și metode publice care vizează identificarea directă și utilizarea datelor de fapt necesare rezolvării sarcinilor AOI*” [20].

Observăm că și în acest caz nu se folosește cuvântul „probe”, ci „date de fapt”, termen procesual-penal sinonim cu termenul „informații” și foarte apropiat termenului „probe”, dar nicidecum identic. „Probele” prin natura lor sunt „informații”, adică „date de fapt”, însă nu toate „datele de fapt” sunt „probe”, ci doar cele dobândite în modul stabilit de Codul de procedură penală (art.93).

Această definiție, comparativ cu cele anterioare, este importantă prin faptul că pune în evidență un alt semn esențial al măsurilor speciale de investigație – *realizarea acțiunilor respective de către anumiți subiecți*.

Într-adevăr, procesul de obținere clandestină a informațiilor operative și de influență în vederea dezbinării mediului criminal este o muncă foarte complexă care nu poate fi încredințată oricui, dar numai anumitor organe specializate, cu personal calificat, cu abilități deosebite. Această meserie necesită nu doar cunoștințe (juridice sau de altă natură), dar înainte de toate impune anumite abilități, fiind vorba în primul rând de abilități psihologice, teatrale, abilități de influențare, de analiză și intuiție, de luare rapidă a deciziilor, de orientare în situații de risc, abilități ingineresti tehnico-electronice, abilități de a discuta în limbajul și maniera contingentului criminal etc. Anume din aceste considerente dreptul la realizarea măsurilor speciale de investigație aparține și trebuie să aparțină doar unor organe specializate.

comment below, the term “information” not “evidence” is also used.

According to the following vision, the operational investigation measures are “*actions indicated expressly in the SIA Law and carried out by certain subjects according to the legal requirements and which are based on the use of predominantly undercover means and methods in combination with public means and methods aimed at direct identification and the use of factual data needed to solve SIA tasks*” [20].

We notice that in this case the word “evidence” is not used, but “factual data”, a criminal-procedure term synonymous with the term “information” and very close to the term “evidence” but by no means identical. “Evidence” by their nature is “information” or “factual data”, but not all “factual data” are “evidence” but only those obtained in the manner established by the Criminal Procedure Code (art. 93).

This definition, compared to the previous ones, is important in that it highlights another essential sign of the special investigative measures – the realization of the respective actions by certain subjects.

Indeed, the process of clandestine obtaining of operational and influential information in order to split the criminal environment is a very complex work that cannot be entrusted to anyone, but only to certain specialized bodies, with qualified personnel, with special abilities. This job requires not only knowledge (legal or other), but first of all requires certain skills, being primarily psychological, theatrical, influencing, analyzing and intuitive, quick decision-making, orientation skills, in risk situations, technical-electronic engineering skills, ability to discuss in the language and manner of the criminal contingent, etc. It is for these reasons that the right to carry out special investigative measures belongs and should only belong to specialized bodies.

By the above mentioned, we do not diminish the value of the institution of the criminal prosecution officer and perhaps it

Prin cele spuse nu diminuăm valoarea instituției ofițerului de urmărire penală și poate că nu ar fi corect să spunem că de la ofițerul de urmărire penală se cer mai puține cunoștințe și abilități. Problema este că aceste abilități sunt formate și dezvoltate în funcție de anumite sarcini, iar combinarea atribuțiilor de investigații speciale cu cele de urmărire penală ar fi o povară prea dificilă pe umerii unui singur funcționar și care cu siguranță va însemna un pas în urmă în luptă cu criminalitatea și protecție mai slabă a securității cetățeanului.

În acest context, ne expunem părerea că este ruptă de realitate viziunea celor care pledează pentru desființarea instituției *ofițerului de investigație* prin transferul atribuțiilor acestuia *ofițerului de urmărire penală*.

Alte definiții reflectate în literatură privind măsurile operative de investigații în mare parte se raliază definițiilor și comentariilor de mai sus.

Cât privește noțiunea reflectată în Recomandarea (2005) 10 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei și potrivit căreia prin noțiunea de „*tehnici speciale de investigație*” se înțelege *tehnicile aplicate de autoritățile competente în cadrul anchetelor penale, vizând depistarea sau anchetarea unor infracțiuni grave și a unor suspecti în vederea strângerii de informații, de așa manieră încât persoanele în cauză să nu aibă cunoștință de acest lucru*, menționăm că această definiție pune în evidență anumite semne esențiale remarcate mai sus (acțiuni aplicate de un organ competent, acțiuni îndreptate spre strângerea de informații, forma nepublică de realizare a măsurilor), dar care conține și semne ce merită comentate.

Atragem atenția, în primul rând, asupra unor semne, să le zicem nepotrivite pentru sistemul național de drept, și anume – limitarea aplicării tehnicilor respective doar în cadrul anchetelor penale și doar pentru anchetarea unor infracțiuni grave.

Potrivit legislației naționale, gama sarcinilor pe care urmează să le realizeze or-

would not be correct to say that less knowledge and skills are required from the criminal prosecution officer. The problem is that these skills are trained and developed according to certain tasks and the combination of special investigations and criminal prosecution would be too difficult a burden on a single official and that would certainly mean a step back in the fight with criminality and weaker protection of citizen security.

In this context, we express the view that the vision of those who plead for the termination of the institution of the investigating officer by transferring his attributions to the criminal prosecution officer is broken by reality.

Other definitions reflected in the literature regarding investigative operational measures are largely in line with the definitions and comments above.

Regarding the concept reflected in Recommendation (2005) 10 of the Committee of Ministers of the Council of Europe and according to which the notion of “*special investigation techniques*” means *techniques applied by the competent authorities in the context of criminal investigations for the purpose of detecting and investigating serious crimes and suspects, aiming at gathering information in such a way as not to alert the target persons*, we mention that this definition highlights some of the essential signs noted above (actions implemented by a competent body, actions aimed at collecting information, the non-public form of implementation of the measures), but which also contains signs that are worth commenting on.

We draw attention, first of all, to some signs, let's call them, inappropriate for the national system of law, namely - limiting the application of the respective techniques only in criminal investigations and only for investigating serious crimes.

According to the national legislation the range of tasks to be performed by the specialized bodies in the special investigation activity is much wider than the detection and investigation of offenses (criminal pros-

ganele specializate în activitatea specială de investigații este mult mai largă decât depistarea și anchetarea unor infracțiuni (urmărirea penală) și, prin urmare, apare problema mijloacelor juridice care ar face posibilă realizarea celorlalte sarcini (prevenirea, curmarea infracțiunilor și persoanelor care le organizează și/sau le comit, depistarea persoanelor dispărute fără urmă ori a celor care se ascund ori se eschivează de la executarea pedepsei, depistarea bunurilor provenite din activități ilegale, colectarea de informații despre posibile evenimente și/sau acțiuni ce ar putea pune în pericol securitatea statului (art.2 al Legii nr.59)).

Același lucru se poate spune și despre categoria de infracțiuni în vederea cărora se desfășoară respectivele tehnici speciale, infracțiunile grave constituind doar una din cele cinci categorii de infracțiuni prevăzute în Codul penal al RM (art.16). Întrebarea este simplă – cum rămâne cu investigarea celorlalte categorii de infracțiuni?

Și încă o observație, în definiție lipsește semnul legalității, adică faptul ca măsurile să fie expres indicate în lege. Conform acestei definiții, tehnici (măsuri) speciale de investigație se vor considera orice acțiuni clandestine de culegere a informațiilor indiferent de prezența lor în lege. Prin urmare, va fi foarte complicat să dăm o apreciere juridică a măsurilor de investigație neprevăzute legal, a limitelor acestora și a procedurilor lor de realizare.

Din cele menționate anterior, putem trage următoarea **concluzie:** numărul mare de definiții reflectat în literatura de specialitate vorbește despre interesul sporit al cercetătorilor de a soluționa problema definirii măsurilor speciale de investigație, iar lipsa unității de opinii vizavi de acest subiect demonstrează complexitatea acestei probleme. Fiecare definiție o găsim importantă prin faptul că cercetătorii, implicându-se activ în studierea problemei vizate, își fac publice rezultatele obținute, ceea ce ne permite să înțelegem mai bine conținutul noțiunii de

ecution) and therefore the problem of legal means that would make the accomplishment of the other tasks (prevention, termination) appears the crimes and the persons who organize and / or commit them, the detection of missing persons without trace or those who hide or dodge from the execution of the punishment, the detection of the goods from illegal activities, the collection of information about possible events and / or actions that could endanger the security of the state (art.2 of Law No.59).

The same can be said about the category of offenses for which the respective special techniques are developed, the serious offenses constituting only one of the five categories of offenses provided in the Criminal Code of the Republic of Moldova (art. 16). The question is simple – what about the investigation of other categories of crime?

And another observation, in the definition is missing the sign of legality, meaning that the measures are expressly indicated in the law. According to this definition special investigation techniques (measures) will be considered any clandestine actions to collect information regardless of their presence in the law. Therefore, it will be very difficult to give a legal assessment of the unforeseen investigative measures, their limits and their procedures for implementation.

In conclusion: the large number of definitions reflected in the literature speaks of the increased interest of the researchers in solving the problem of defining the special investigation measures, and the lack of unity of opinions on this topic demonstrates the complexity of this problem. We find each definition important by the fact that the researchers, actively engaging in the study of the problem concerned, make public their results which allows us to better understand the content of the notion of special investigation measures.

Thus, taking into account the theoretical approach of the problem discussed, the recommendations of the international institutions, analyzing the current norma-

măsuri speciale de investigație.

Astfel, ținând cont de abordarea teoretică a problemei discutate, de recomandările instituțiilor internaționale, analizând actualul cadru normativ, precum și ținând cont de esența activității speciale de investigații, considerăm că prin noțiunea de „*măsuri speciale de investigații*” se înțelege *acțiuni strict reglementate de legislație, aplicate autorizat și confidențial de către autoritățile competente în cadrul sau în afara procesului penal, în scopul strângerii de informații necesare pentru realizarea sarcinilor activității speciale de investigații.*

Referințe bibliografice:

1. Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14.03.2003.
2. Codul de procedură penală al României din 2010 (art.138).
3. Dicționar explicativ al limbii române // <https://dexonline.ro/> (vizitat la 16.04.2019).
4. Glavan B., Mîrzac V., Calcavura Gh. Activitatea specială de investigații: conținutul noțiunii, esența juridică, delimitări conceptuale // *Legea și viața*, 2019, nr.3, p.48-51.
5. Legea nr.59 cu privire la activitatea specială de investigație (art. 34).
6. Nota accesibilă pe www.justice.gov.md/.../NOTĂ%20INFORMATIVĂ%281%29.doc (vizitat la 13.02.2019).
7. Ordinul Ministrului Justiției nr. 288, la data de 3 iulie 2015 cu privire la formarea grupului de lucru interdepartamental pentru elaborarea propunerilor de modificare și completare a actelor legislative ce vizează activitatea specială de investigații.
8. Recomandarea (2005) 10 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei; Protocolul al doilea al Convenției europene de asistență juridică în materie penală nr. 1959 din 20.04.1959.
9. Бобров В.Г. Понятие оперативно-розыскного мероприятия. Основания и условия проведения оперативно-розыскных мероприятий: лекция. М., 2003. С. 4.
10. Горяинов К.К., Кваша Ю.Ф., Сурков К.В. Федеральный закон «Об оперативно-розыскной деятельности»: комментарий. М., 1997. С. 200.
11. Закон РФ об оперативно-розыскной деятельности от 12.08.1995 N 144-ФЗ (ст.6).
12. Закон Украины об оперативно-розыскной деятельности от 18.02.1992 № 2135-XII (ст.8).
13. Карягина О.В. История становления института дознания в уголовном процессе России. Вестник Таганского института управления и экономики N.1/2016. С.65-67.
14. Красиков В.С. Оперативно-розыскная деятельность: актуальные проблемы, методы и оперативно-розыскные мероприятия. Междунар. науч.-практич. конф. (Минск, 3 апреля 2015 года) / учреждение образования «Акад. М-ва внутр. дел Респ. Беларусь». – Минск: Академия МВД, 2015. – С. 189–190.
15. Кузнецов Е.В. Оперативно-розыскные мероприятия как универсальные ме-

- тоды познания действительности. Журнал. Сибирский юридический вестник N1, 2012. С.80-85.
16. Теория оперативно-розыскной деятельности: учебник / под ред. К.К. Горяинова, В.С. Овчинского, Г.К. Сенилова. М., 2010. С. 281.
 17. Уголовно-процессуальный кодекс Молдавской ССР в ред. от 01.07.1973
 18. Уголовный процессуальный кодекс Украины (УПКУ, УПК) от 13.04.2012 № 4651-VI (ст.246).
 19. Фирсов О.В. Правовые основы оперативно-розыскных мероприятий: учеб. пособие. М.: Норма: ИНФРА-М., 2011. С. 168.
 20. Чечетин А.Е. Актуальные проблемы теории оперативно-розыскных мероприятий. М., 2006. С. 21.
 21. Шматов М. А. Оперативно-розыскные мероприятия. Виды, сущность и назначение оперативно-розыскных мероприятий // https://studme.org/62160/pravo/operativno-rozysknye_meropriyatiya (vizitat la 12.03.2019).
 22. Шумилов А.Ю. Курс основ оперативно-розыскной деятельности: Учебник для вузов / А.Ю. Шумилов. 3-е изд., доп. и перер. М, 2008. С. 183.

Despre autori

Boris GLAVAN,
doctor în drept, conferențiar universitar,
Catedra „Activitate specială
de investigații și anticorupție”,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI
e-mail: gba74@rambler.ru
tel.: 079402916

Victor MÎRZAC,
lector universitar,
Catedra „Activitate specială
de investigații și anticorupție”,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI
e-mail:victor.mirzac@mail.ru
tel.:068052643

Ghenadie CALCAVURA,
asistent universitar,
Catedra „Activitate specială
de investigații și anticorupție”,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI e-mail:
calcavura.ghena@gmail.com
tel.: 078476152

About authors

Boris GLAVAN,
PhD, associate professor,
Department „Special investigations
activity and anti-corruption”,
“Ștefan cel Mare” Academy of MIA
e-mail: gba74@rambler.ru
Phone: 079402916

Victor MÎRZAC,
university lector,
Department „ Special investigations
activity and anti-corruption”,
“Ștefan cel Mare” Academy of MIA
e-mail: victor.mirzac@mail.ru
Phone:068052643

Ghenadie CALCAVURA,
university assistant,
Department „ Special investigations
activity and anti-corruption”,
Ștefan cel Mare” Academy of MIA
e-mail: calcavura.ghena@gmail.com
Phone: 078476152